

(dreifacher Hemmschuh) ŚĀMKAJAK. 51. उवराङ्कुश ein Mittel gegen das Fieber Verz. d. B. H. No. 963. Vgl. अनङ्कुश, निरङ्कुश, अङ्ग 4, अङ्गुष, अङ्गुस्तपु und Angel. — 2) f. ०शा (v. l. ०शी) bei den Gāina's Name einer Göttin, die dem 14ten Arhant der gegenwärtigen Avasarpinī zur Ausrichtung seiner Befehle beigegeben ist, H. 43.

अङ्कुशग्रह (अङ्कुश + ग्रह) m. Elephantentreiber P.3,2,9, Vārtl.

अङ्कुशडर्धर (अङ्कुश + डर्धर) m. ein auch mit dem Haken schwer zu leitender Elephant Triak.2,8,35.

अङ्कुशित (von अङ्कुश) adj. mit dem Haken angetrieben: कामाङ्कुशाङ्कुशितकामिमतङ्ग ÇAUT.37, v. 1.

अङ्कुशिन् (von अङ्कुश) adj. anhakend, an sich ziehend: अन्तास इदङ्कुशिना नितोदिनः RV.10,34,7.

अङ्कुर्यन् (partic. praes. von einem denom. अङ्कुर्य्) Krümmungen, Settenwege suchend (um zu entwischen): अग्निं मन्यसि वेधसः । परमङ्कुर्यन् मानयन् (Sis. इतस्ततः पालयमानम् RV.6,15,17. — Vgl. अङ्ग, अङ्गस्.

अङ्कुरै m. Uṇ. 1,38. junger Schoss H.1118. (nach den Sch. m. n.). — Vgl. अङ्कुर.

अङ्कुर्य m. n. = अङ्कुश Uṇ.101. im ÇKDr.

अङ्क्रेट m. Name einer Pflanze, *Alangium hexapetalum*, RATNAM. im ÇKDr. Triak.3,3,101. — Vgl. अङ्क्रेठ, अङ्क्रेल, अङ्क्रेलक, अङ्क्रेलसार.

अङ्क्रेठ m. = अङ्क्रेट AK.2,4,2,9. R. GORR.2,103,8. 3,17,10. Suçr. 1,132,12. 2,104,1.

अङ्क्रेल m. = अङ्क्रेट Svāmin zu AK. im ÇKDr. R.2,94,8.

अङ्क्रेलक m. = अङ्क्रेल = अङ्क्रेट ÇAT.10. im ÇKDr.

अङ्क्रेलिका f. Umarmung ÇABDAM. im ÇKDr. — Entstanden aus अङ्क-वालिका, einer Schwächung von अङ्कपालिका.

अङ्क्रेलसार (अङ्क्रेल [= अङ्क्रेल] + सार) m. Name eines vegetabilischen Giftes H.1198. (nach den Sch. auch f.).

1. अङ्ग (von अङ्ग) m. eine Art Tamburin AK.1,1,2,5. BHARATA im ÇKDr.: सार्धतालत्रयायामश्चतुर्दशङ्गुलाननः । कुरीतक्वाकृतिर्यः स्यादङ्गो ऽङ्गे स हि वाच्यते ॥ Vgl. अङ्गिन्, अलिङ्ग्य und Sch. zu H.293.

2. अङ्ग (von अङ्ग्य्) adj. zu zeichnen, zu brandmarken: नाङ्गा रासा ललाटे स्युः M.9,240. अत्याभिगमने त्वङ्गं कुबन्धेन प्रवासयेत् Jāg.2,294.

अङ्ग्य्, अङ्ग्यति sich an etwas anklammern, an sich ziehen, zurückhalten, hemmen: स वा अङ्ग्यन्निवैवानुवाक्यमनुव्रयात् (Sch.: वर्णानालोऽयन्निव शनैः । अङ्गतिर्गत्यर्थः) ÇAT. Br. 1,7,2,17. — Gehört ohne Zweifel zu अङ्ग 4. trotz der veränderten Schreibung.

— परि umklammern: नेत्रा दधृग्विधृत्यन्पर्यङ्ग्यति (अग्निः) damit (das Feuer) dich nicht fest umklammere, um dich zu verzehren RV.10,16,7.

अङ्ग, अङ्गति, अङ्गन् P.7,4,71, Sch. gehen Dhātup. 3,38. सा ते ऽङ्गे तङ्गन् NALOD.1,23. — Vgl. अङ्ग und अङ्ग्य्.

— पलि (परि) caus. herumgehen lassen, umrühren: पल्यञ्च ÇAT. Br. 1,7,4,18. KĀTJ. Çr. 8,2,1. पल्यङ्ग्यते ÇAT. Br. 3,9,2,16. pass. sich drehen: पल्यङ्ग्यमाने (रथचक्रे) 2,3,2,12.

— विपलि caus. umhüllen: ते ऽग्निनैव त्वचं विपल्याङ्ग्यत ÇAT. Br. 3,4,2,2—5.

1. अङ्ग indecl. gāṇa चादि. 1) eine Partikel mit versichernder Bedeutung, welche den Nachdruck auf das ihr vorangehende Wort lenkt,

doch, ja, gewiss: गामङ्गेष आ ह्वयति दार्वङ्गेषो अयावधीत् RV.10,146,4.

1,84,7—9. Häufig nach flüchtigen Conjunctionen und andern kurzen Wörtern am Anfange eines Satzes, um denselben Halt zu geben, ähnlich wie इत्, z. B. यद् RV.3,33,11. 8,6,26. 7,2. किम् 1,118,3. 10,42,3. तम् 1,84,19. 5,3,11. त्वं क्वाङ्ग AV.5,11,5. RV.10,108,3. नृक्-ङ्ग 8,24,15. क्विद् 7,91,1. 10,64,13. 131,2. u. s. w. vgl. Nir.3,17. 6,18. und अङ्गीकार, अङ्गीकार, अङ्गीकृति. — 2) anrufend und auffordernd, in Verbindung mit einem Vocativ oder einem Imperativ oder im Fragesatz: अङ्गरे KHAND. UP.4,1,5. आसामङ्गेका भिन्धि (भिन्धि) 6,12,1. अङ्गवेतस्व सौमित्रे कस्येमा मन्यसे चमू R.2,97,16. अङ्ग कुरु । अङ्ग पच P.8,1,33, Sch. अङ्ग कूनाश् इदानीं ज्ञास्यसि ज्ञात्स । अङ्गाधीष भक्तं ते दास्यामि 8,2,96, Sch. मम तावन्मतमिदं श्रूयतामङ्ग वामपि Çic.2,12. समनङ्ग किमङ्ग भूपतिर्यदि संधित्सुरसौ सकामुना 16,34. Ueber die Betonung und Dehnung des Verbi finiti nach अङ्ग s. P. 8,1,33. 8,2,96. — Die indischen Lexicographen führen folgende Bedeutungen von अङ्ग auf: 1) = लिप् P. Nir.3,17. — 2) संबोधने AK.3,5,7. Triak.3,3,54.464. H.1537. an.7,19. MED. avj. 12. — 3) कर्षे H. an. MED. — 4) und 5) संगमासूयो: MED. — 6) पुनर्ये AK.3,5,19. Triak.3,3,464. H. an.

2. अङ्ग m. 1) Name eines Kriegerstammes und des von ihm bewohnten Landes (das Gebiet um Bhagalpur), meistens pl. Triak.3,3,53. H. 937. an.2,30 (sg.). MED. g.2. P.2,4,62, Sch. 4,2,81, Sch. 125, Sch. Vor. 7,14. गुन्धारिभ्यो मूत्रवद्भ्यो ऽङ्गेभ्यो गुग्गेभ्यः AV.5,22,14. R.1,8,11. वङ्गाङ्गमगधाः 2,10,35. अङ्ग इति विख्यातस्तदा प्रभृति रावव ॥ स चाङ्ग-विषयः श्रीमान्यत्राङ्गं स (कामः) मुमोच ह । 1,23,13.14. अङ्गस्याङ्गे ऽभवदेशः MBh.1,4220. Vgl. LIA.I,143, N.1. — 2) N. pr. ein von Udamaja, dem Nachkommen Atri's, geweihter König (auch Vairokana genannt) Ait. Br.8,22. Sohn Ūru's und Verfasser von RV.10,138. Sohn Ūru's und der Āgneji VP.98. HARIV.73. ein Sohn Dirghatamas' und der Sudeshnā (Bali's Gemahlin), Gebieter von Anga, MBh.1,4217 fgg. VP.444. HARIV. 1684. LIA.I,337. अङ्गं वृक्षद्वयम् MBh.12,981. — Wenn die in der Note bei अङ्ग ausgesprochene Vermuthung gegründet sein sollte, hätten wir noch अङ्ग m. in der Bedeutung Vogel anzuführen.

3. अङ्ग n. 1) Glied des Körpers AK.2,6,2,21. H.566. an.2,29. MED. g.2. अङ्गादङ्गालोमो लोमो ज्ञाते पर्वणि पर्वणि RV.10,163,6. AV.1,12,2. u. s. w. Nir.4,3. अङ्गान्यत्राङ्ग्यभञ्जनं (beim Thieropfer) KĀTJ. Çr. 6,7,5. M.3,178. 4,83. 8,234.279. कीनाङ्ग, अतिरिक्ताङ्ग 4,141. अङ्गकीनत्व 11,50. am Ende eines adj. Comp. f. इ R.1,9,22. N.1,12. 3,13. 11,30. auch आ KĀC. zu P.4,1,54. das männliche Glied M.8,374. — 2) Körper Triak.3,3,53. H.563. an.2,29. MED. g.2. अङ्ग्यङ्गाङ्गी M.3,10. VID.180, b. VER.30, 17. BRAHMA-P. in LA.59,13. — 3) Glied oder Theil eines Ganzen: (आत्मा) सप्ताङ्गः MAND. UP. 3. स्वाम्यमात्मा पुरं राष्ट्रं कोषदण्डौ मुक्तया । सप्त प्रकृतयो ह्येताः सप्ताङ्गं राज्यमुच्यते ॥ M.9,294.296.297. 7,105. Jāg.1,352. RAGH.1,60. रथं सर्वाङ्गभूषितम् R.6,112,22. 106,22. यज्ञश्चेत्प्रतिरुद्धः स्यादेकेनाङ्गेन यज्वनः M.11,11. यस्मिन्कर्मणि यास्तु स्युरक्ताः प्रत्यङ्गदत्तिणाः 8,208. पृथ्वीपुरन्दामभूद्वनौषधिमृगादिभिः । नृब्रह्मतत्रिविद्भिः साङ्गापङ्क्तिः AK.2,1,1. 2,8,2. 48. 3,4,25.39.224. H.83. पितृगुणाङ्गानि die verschiedenen, mannichfaltigen Tugenden des Vaters R.2,77,12. — 4) ein unwesentlicher, attributärer Theil (einer Opferhandlung u. s. w.),